

forskellige Landsdele og større Købstæder, til Befolkningstæthed o. desl.

I Overensstemmelse med denne Betragtning indrettede Rigsdagen den første Valgkredsordning i 1849 saaledes, at der fandtes baade Kredse under 10,000 Indbyggere, f. Eks. Viborg med 9,474, og Kredse paa over 17,000, f. Eks. Langeland med 17,080, uagtet Grundloven havde Forholdstallet 1 til 14,000. Og i 1866 lod Valgloven Kredsene variere fra under 12,000, f. Eks. Skern med 11,822, til over 27,000, f. Eks. Nørrebro med 27,220, medens Grundloven da havde fastsat Forholdstallet til 1 Medlem for hver 16,000 Indbyggere.

Folketallet forøgedes imidlertid stadig, navnlig i Købstæderne, og Kravet om en Forøgelse blev da rejst, fordi Forholdet mellem de enkelte Valgkredsers Størrelse blev mere og mere iøjnefaldende, men desuagtet vedtog Folketingets Flertal i 1871 med J. A. Hansen som Ordfører følgende Dagsorden:

„I Betragtning af, at Grundlovens § 32 hverken ifølge sin egen Ordlyd eller efter den Fortolkning, Lovgivningen har givet den gennem dens Anvendelse, gør det til en Nødvendighed under de nuværende Forhold at forøge Folketingsvalgkredsens Antal, og at Oprettelsen af flere saadanne Kredse i øvrigt findes utilraadelig, gaar Folketinget over til den næste Sag paa Dagsordenen“.

Kravet om flere Folketingskredse opførte dog ikke herefter. Fra 1871 til 1894 blev der — men uden Resultat — gjort ikke mindre end 11 Forsøg paa at faa Valgkredsens Tal forøget.

Da Folketællingen i 1890 udviste, at Indbyggerantallet nu var vokset saa stærkt, at der fandtes 21,421 Indbyggere for hver Folketingsmand, fremsatte Ministeriet Estrup i 1891 Forslag til en Valgkredsordning med 137 Valgkredse, men uagtet Folketinget med Høgsbro som Ordfører vedtog 137 Kredse, kom der dog intet ud af Sagen, fordi det var 137 Kredse hvilende paa en fra Ministeriets Kredsinddeling vidt forskellig Maade, der bleve vedtagne. Uagtet de forskellige Partier helst

vilde en Ændring i Grundloven, hvorved man enten fastslog Folketingsmændenes Antal til et bestemt Tal eller ændrede Forholdstallet 1 til 16,000 saaledes, at Antallet ikke væsentlig blev forøget, opnaaedes der dog i Samlingen 1894—95 Enighed mellem et Flertal i Folketinget og Landstinget om en midlertidig Valgkredsordning, da Fleratlet mente, at det under de daværende politiske Forhold var umuligt at opnaa en Grundlovsændring. Ved denne midlertidige Valgkredslov skabtes der 12 nye Valgkredse, som fortrinsvis kom København med Omegn og de større Købstæder til Gode. Med de 102 Folketingskredse havde der gennemsnitlig været omtrent 21,500 Indbyggere og 3,500 Vælgere for hver Kreds, men med de 114 Kredse blev der ca. 19,000 Indbyggere og 3,200 Vælgere for hver Kreds.

I Aaret 1905 rejstes Kravet paa ny om en Forøgelse af Folketingskredsens Antal, idet den socialdemokratiske Gruppe i Folketinget stillede Forslag til Beslutning om Nedsættelse af en Kommission med den Opgave at udarbejde Udkast til en Omordning af Folketingskredsene overensstemmende med Grundlovens § 32. Den daværende Konseilspræsident (J. C. Christensen) udtalte sig bestemt imod at gaa den Vej, som Forslaget anviste: vedblivende at forøge Antallet af Folketingskredse, efterhaanden som Folkemængden vokser, og han tilføjede: „Jeg tror derfor, som sagt, at den Ordning, der vil føre til et virkelig rationelt Resultat, er at gaa til en Grundlovsforandring, og den maa man til, saa snart Øjeblikket dertil er gunstigt“, og senere tilføjede han: „Tiden er gunstig dertil, naar alle Parter ere enige om at begrænse deres Ønsker netop til den her omhandlede Sag.“

Under den derpaa følgende Forhandling erklærede Ordførerne for de forskellige Partier i Folketinget, at de gav Afkald paa at drage noget som helst andet Spørgsmaal end netop dette ind under Forhandlingen om en Grundlovsændring, hvorefter Forslagsstillerne tog Forslaget til Beslutning tilbage, og dermed bortfaldt